

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-640635-III/10/JP

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 23.02.2010 r.

Pani
Jolanta FEDAK
Minister Pracy
i Polityki Społecznej

szanowna Pani Minister

Pragnę uprzejmie poinformować Panią Minister, że w ostatnim czasie napływają do Rzecznika Praw Obywatelskich listy od obywateli, w których wyrażane jest niezadowolenie z braku powszechnie obowiązującej regulacji prawnej, umożliwiającej wliczanie do okresu zatrudnienia, od którego zależą różnego rodzaju uprawnienia pracownicze (np. dodatek za wysługę lat, nagroda jubileuszowa) okresu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na własny rachunek. Niezadowolenie to rodzi się przede wszystkim w związku z istnieniem nieomal od 20 lat ustawy z dnia 20 lipca 1990 r. o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do stażu pracy (Dz. U. Nr 54, poz. 310), która umożliwia wliczanie do stażu pracy warunkującego uprawnienia pracownicze m.in. okresu prowadzenia indywidualnego gospodarstwa rolnego (art. 1 ust. 1 pkt 1). Obywatele uważają, że takie wybiórcze regulacje prawne, stwarzające przywileje tylko jednej grupie podmiotów podobnych, pozostają w sprzeczności z zasadą sprawiedliwości społecznej, wywodzoną z art. 2 Konstytucji RP oraz zasadą równości wobec prawa i niedyskryminacji, wynikającą z art. 32 ustawy zasadniczej.

Wymaga podkreślenia, że w dobie gospodarki rynkowej oraz dynamicznie zmieniającej się koniunktury wzrasta zainteresowanie elastycznymi formami zatrudnienia, wśród których na pierwsze miejsce wysuwa się praca na własny rachunek, określana mianem „samozatrudnienia”, „działalności gospodarczej osób fizycznych” oraz „samodzielnej działalności zarobkowej”.

Praca na własny rachunek od wielu lat jest istotnym elementem wspólnotowego rynku pracy. Również w Polsce zjawisko samozatrudnienia zaczyna odgrywać istotną rolę, a najistotniejszym powodem upowszechniania się tego zjawiska jest konieczność ograniczania kosztów prowadzenia działalności przedsiębiorstw, powodowana chęcią poprawy ich konkurencyjności w obrocie gospodarczym. Do częstych przypadków należy zlecenie wykonania oznaczonych usług byłym pracownikom, którzy działają w warunkach samozatrudnienia. Taka praktyka

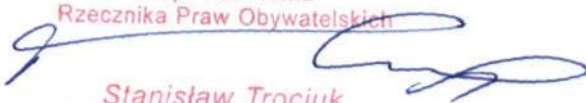
pozwała na uwolnienie się od wielu ciężarów socjalnych wiążących się z zatrudnianiem pracowników, a wynikających z przepisów prawa pracy oraz na istotne ograniczenie obciążeń publicznoprawnych dotyczących świadczenia pracy.

Osoby fizyczne podejmujące pracę na własny rachunek w warunkach samodzielnej działalności gospodarczej przyjmują na siebie odpowiedzialność za swoje bezpieczeństwo socjalne. W ramach tej odpowiedzialności ustawodawstwo nakłada na samozatrudnionych wiele obowiązków o charakterze publicznoprawnym, wśród których istotną rolę odgrywają powinności wynikające z przepisów prawa ubezpieczeń społecznych, a dotyczących finansowania z własnych środków składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe, wypadkowe, zdrowotne, a fakultatywnie - również chorobowe. Ponadto osoby samozatrudnione prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą są objęte obciążeniami podatkowymi uregulowanymi w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.).

W świetle powyższego brak jest racjonalnych przesłanek usprawiedliwiających brak powszechnej regulacji prawnej, pozwalającej - podobnie jak czyni to cytowana ustawa z 20 lipca 1990 r. - na wliczanie okresów prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na własny rachunek do stażu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownika wynikające ze stosunku pracy. Problemu tego nie rozwiązuje możliwość wprowadzania przez poszczególnych pracodawców w układach zbiorowych pracy i regulaminach wynagradzania zapisów umożliwiających wliczanie tych okresów do stażu pracy warunkującego uprawnienia pracownicze. Z natury bowiem pracodawcy nie są zainteresowani wprowadzaniem takich rozwiązań.

Działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) uprzejmie proszę Panią Minister o rozważenie zasadności wprowadzenia regulacji prawnej w wyżej wymienionym zakresie, mającej powszechny charakter, a w przypadku podzielenia argumentacji przedstawionej w niniejszym wystąpieniu, podjęcie stosownych działań legislacyjnych.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich